

Materialność i materia miłości. Wokół studiów nad materialnością i afektami¹

Justyna Tabaszewska

TEKSTY DRUGIE 2019, NR 5, S. 166–175

DOI: 10.18318/td.2019.5.10 | ORCID: 0000-0001-9077-8817

Książka *The Materiality of Love. Essays on Affection and Cultural Practice* stanowi nową, nie tylko wydawniczo (rok wydania to 2018), ale i konceptualnie, propozycję odczytania zmian we współczesnym postrzeganiu różnorodnych afektów, zwłaszcza zaś – tytułowej miłości. Tytuł publikacji, który można by przetłumaczyć na język polski jako *Materialność miłości. Eseje o uczuciach i praktykach kulturowych*, dobrze oddaje problematykę całego tomu, skupiającego się na badaniu relacji między współczesną kulturą, materialnością a uczuciami i afektami. Zanim postaram się nieco szerzej omówić tę publikację, chciałabym od razu zwrócić uwagę na pewien teoretyczny problem, który pojawia się po lekturze owego tomu, a który można roboczo nazwać niedookreśleniem relacji między tym, co poszczególni autorzy uznają za uczucie (*affection*) i afekt (*affect*). W każdym innym przypadku tego typu

Justyna Tabaszewska – adiunkt w Instytucie Badań Literackich PAN, autorka książek *Jedna przyroda czy przyrody alternatywne? O pojmowaniu i obrazach przyrody w polskiej poezji i Poetyki pamięci. Współczesna poezja wobec tradycji i pamięci* oraz artykułów publikowanych m.in. w „Tekstach Drugich” i „Przeglądzie Kulturoznawczym”. Obecnie pracuje nad projektem „Afektywne poetyki pamięci. Polska literatura i kultura wobec przełomu roku 1989”.

1 Recenzja książki *The Materiality of Love. Essays on Affection and Cultural Practice*, ed. by A. Malinowska, M. Gratzke, Routledge, London 2018.

niedoprecyzowanie terminologiczne nie byłoby istotne, jednak w tym tomie afekt i uczucie to dwie kluczowe kategorie, które pojawiają się w praktycznie każdym tekście, nigdzie jednak nie są one ani zdefiniowane, ani problematyzowane². Inaczej jest z drugim niezwykle ważnym pojęciem, jakim jest materialność – w tym przypadku zarówno autorzy, jak i redaktorzy tomu o wiele precyzyjniej wyjaśniają jego rozumienie oraz przedstawiają pewne spektrum możliwych użyć.

„Materialność” miłości jest w omawianej książce, na którą składa się siedemnaście zasadniczo niezależnych artykułów (oraz wstęp, pełniący, jak to zazwyczaj bywa w tego typu publikacjach, formę ramy teoretycznej) interpretowana na rozmaite sposoby, które w dalszej części tej recenzji postaram się szkicowo omówić. Od początku jednak zwraca uwagę pewne zasadnicze założenie teoretyczne, jakim jest połączenie w teorii i praktyce interpretacyjnej metodologii co najmniej kilku dyskursów: posthumanizmu, badań nad afektami, namysłu nad materialnością, spekulatywnego realizmu, a także klasycznie wyróżnianych dziedzin humanistyki, jak literaturoznawstwo, kulturoznawstwo, socjologia, filozofia, nauki o sztuce etc. Konieczność łączenia nieraz różnych dyskursów i dyscyplin może być – jak postaram się pokazać – zasadniczą siłą tej książki, ale bywa również jej słabością. Łączenie metodologii różnych, czasem już okrzepłych w humanistyce, nieraz zaś jeszcze całkiem nowych dyscyplin, jest nieraz zadaniem zawsze trudnym, czasem pozwalającym na odkrycia, czasem zaś prowokującym do błędów czy uproszczeń.

Zadanie to jest tym trudniejsze, im bardziej skomplikowane jest pole badawcze. A w przypadku *The Materiality of Love* trudno wyróżnić jeden, szczególnie istotny punkt zainteresowania, zamiast tego można wskazać raczej na pewne obszary, które do tej pory pozostawały na marginesie zainteresowań innego typu badań, tutaj zaś znalazły się w ich centrum, np. relacje emocjonalne z podmiotami nie-ludzkimi (zarówno zwierzętami, jak i wytworami techniki), materialne nośniki emocji oraz zmiany, jakim podlegają afekty i relacje mediowane za pomocą nowych technologii, problemy fetysyzacji

2 Wydaje się, że owo rozróżnienie ma dla publikacji istotny charakter, bowiem w poszczególnych tekstach terminy te stosowane są raczej konsekwentnie, niemniej nie można być tego pewnym. Być może brak precyzyjnego rozróżnienia wynika z przyjętych przez badaczy uprzednich założeń, w sporym stopniu korzystających z osiągnięć badań nad afektami, ale brak jasnego wyjaśnienia nawet w takim przypadku jest nieco problematyczny (także na gruncie studiów nad afektami nie ma powszechnej zgody w sprawie definiowania tych dwóch pojęć, choć oczywiście da się wyróżnić główne tendencje).

uczuciu (analizowane zarówno w odniesieniu do stosunkowo nowych zjawisk, jak i wobec utrwalonych już kulturowo problemów), tworzenie lub negocjowanie nowych form uczuć. Wymienione zagadnienia badawcze nie wyczerpują oczywiście wszystkich podejmowanych w książce, a każdy z problemów domaga się osobnej metodologii, utkanej na potrzeby analizy konkretnego zjawiska.

Pewnej wspólnej ramy teoretycznej dostarcza wstęp do publikacji, napisany przez Annę Malinowską i Michaela Gratzke. Warto pod tym względem przytoczyć jeden z określających tematykę książki fragmentów:

Ten zbiór łączy szerokie spektrum prac, które analizują miłość i kulturę materialną z perspektywy – łączonych ze sobą – badań nad afektami i materialnością. Jego głównym punktem zainteresowania jest miłość rozumiana jako zbiór materialnych form i działań, a także relacje między uczuciami, praktykami społecznymi i estetycznymi, materialnością oraz materializmem. Odpowiada on również na zmieniające się rozumienie materii pod wpływem konsumpcyjnego kapitalizmu i kultury digitalnej oraz rozwoju naszego rozumienia natury nie-ludzkiej afektów.³

Redaktorzy książki wyróżniają szerokie pole badawcze, uznają jednak, że na specjalne zainteresowanie zasługuje kilka problemów: zagadnienie fetyszyzacji, kulturalna semiotyka miłości (badająca zbiorowe symbole, stanowiące sposób wyrażania lub narzędzie interpretacji doświadczeń uczuciowych), narracje miłości (a dokładniej: odgrywanie lub reprezentowanie miłości za pomocą przedmiotów w poszczególnych tekstach kultury), technologie miłości (ta dziedzina badań zajmuje się szeroko rozumianym wpływem nowych technologii na współczesne praktyki uczuciowe), rola przedmiotów w budowaniu relacji (zarówno jako nośników emocji, jak i podmiotów uczuć), antropocentryczne i nieantropocentryczne afekty, emocjonalne doświadczenia transkulturowe, ekonomia miłości oraz współczesne rozumienie relacji między afektem i materialnością.

To bogate i dość skomplikowane spektrum zainteresowań oddaje różnorodny materiał opracowywany w ramach publikacji. By uczynić książkę bardziej przejrzystą i ułatwić czytelnikowi lekturę, twórcy zdecydowali się wyróżnić pewną strukturę, dzieląc tom na pięć sekcji. Pierwsza dotyczy materialności miłości (i znajdziemy w niej zarówno tekst dotyczący

3 A. Malinowska, M. Gratzke Introduction, *Love Matters*, w: *The Materiality of Love...*, s. 4.

technologii związanych z przekazywaniem, utrwalaniem, a nawet 'odgrywaniami' uczuć⁴, jak i artykuł poświęcony dość klasycznie rozumianej analizie literaturoznawczej, której punktem centralnym jest obecność przedmiotów jako nośników emocji w konkretnych tekstach poetyckich⁵), druga zaś a fe k t y w n y c h p o ł ą c z e ń, a więc – w największym stopniu – przedmiotów służących jako nośniki emocji (w tej kategorii – w odmiennych artykułach – mieszczą się i wykonywane przez pary przedmioty, będące zapisem osobistej historii, swoiste, składające się z artefaktów lub zapisów doznań kroniki uczuć⁶, jak i Skype interpretowany jako odpowiedź na nienową przecież potrzebę utrzymania bliskości psychicznej mimo fizycznego oddzielenia⁷).

Część trzecia dotyczy raczej materialnego komponentu emocji. Napisałam raczej, ponieważ w przypadku tej sekcji granica między tematyką podejmowaną w poszczególnych artykułach oraz innymi częściami książki jest dla mnie najtrudniej uchwytna. Materialność jest tu bowiem czasem rozumiana jako materializm⁸, czasem jest zaś materialnością określonej rzeczy, służącej jako komponent interpretacji i pewnego rodzaju chwyty semiotyczny⁹. Wydaje się, że elementem łączącym artykuły z tego działu jest problem uprzedmiotowienia, powracający w kilku odmiennych odsłonach, niemniej – jest on również wyraźny w innych partiach publikacji.

Zwracam uwagę na arbitralność podziału na sekcje nie jako małosłowny czytelnik, wypominający redaktorom nie za dobre przemyślenie układu książki, lecz raczej po to, by pokazać, że w przypadku tak skomplikowanego metodologicznie i przedmiotowo prądu nie da się takich granic wyróżnić w niedyskutowalny sposób. Układ książki jest na tyle przemyślany i na

4 Por. D. Pettman *Love Materialism: Technologies of Feeling in the 'Post-Material' World (An Interview)*, w: *The Materiality of Love...*, s. 13-25.

5 Por. J. Mydla *Love among Objects: Poetry and Time in Light of the Phenomenology of Values*, w: *The Materiality of Love...*, s. 25.

6 Y. Clarke-Salt *Between the Covers: Couples Making Books Together as a Practice of Love*, w: *The Materiality of Love...*, s. 55.

7 C. Skovbjerg Paldam *Overcoming Absence: From Love Letters to Skype*, w: *The Materiality of Love...*, s. 68.

8 M. Gratzke *The Rise and Fall of "Emotional Capitalism": Consumerism and Materialities of Love in Dystopian Works by Thomas Melle, Leif Randt and Gary Shteyngart*, w: *The Materiality of Love...*, s. 101-117.

9 A. Howe *(Dis) Affectionate Fetishism – Dispossessed Love in Othello and Late Modernity*, w: *The Materiality of Love...*, s. 145-159.

tyłe precyzyjny, na ile może być w przypadku tego hybrydycznego dyskursu, zwłaszcza że ambicją redaktorów było zebranie w jednym tomie tekstów odmiennych nie tylko metodologicznie, ale i gatunkowo.

Oprócz klasycznych artykułów mamy więc również wywiad, otwierający (po wstępie od redaktorów tomu) publikację oraz – w części czwartej i piątej – teksty oscylujące w stronę eseju, częściowo autotematycznego¹⁰, osobistą wypowiedź łączącą historię indywidualną i historię kulturową, by opowiedzieć o skomplikowanej więzi łączącej mieszkańców Australii i węże¹¹ oraz korzystający z formy opowiadania esej o kształtowaniu relacji w rodzinach, których spoiwem nie są więzi biologiczne¹². Podział między sekcją czwartą i piątą jest zatem najbardziej orientacyjny, co pokazują zdecydowanie ogólniejsze niż poprzednio tytuły: *Affectionate Subjectivity (Uczuciowa subiektywność)* oraz *Creating Forms of Love (Tworzenie form miłości)*.

Jak sugerowałam wcześniej, złożoność metodologiczna i gatunkowa tomu jest zarazem jego wielkim plusem, jak i sporym utrudnieniem dla każdego, także profesjonalnego czytelnika. Wymusza bowiem – na czytelniku – przedstawianie się między jednak osobnymi sposobami traktowania pewnych centralnych problemów (włącznie z tytułową kwestią ‘materialności’ uczuć), z drugiej zaś dostarcza pewnego spektrum możliwości operowania rodzącą się przecież jeszcze metodologią w odniesieniu do najistotniejszych współczesnych fenomenów. Tymczasem od autora posługiwanie się nową jeszcze metodologią badań nad materialnością miłości wymaga – jak wiele współczesnych dyscyplin i dyskursów – nie tylko dużego czytania, ale i wycucia oraz talentu interpretacyjnego. Wydaje się, że dyskurs zorientowany wokół kwestii ‘materialności miłości’ jest silnie zależny od uprawiających go osób: w niektórych interpretacjach i artykułach jest fascynujący, w innych, także tych zebranych w omawianej tu publikacji, wydaje się jednak nieco wtórnym i nadmiarowym sposobem mówienia o problemach wcale nie nowych, dobrze opracowanych na gruncie innych dyscyplin, zwłaszcza zaś posthumanizmu i badań nad afektami. Wartość tego prądu polega bowiem na badaniu zjawisk rzeczywiście nowych lub zmian w fenomenach dobrze znanych, które dokonują się pod wpływem współczesnej kultury, nie zaś (a przynajmniej mnie

10 T. Sikora *The Queer Love Life of Photo(n)s*, w: *The Materiality of Love...*

11 S. Pyke *Citizen Snake: Uncoiling Human-Bindings for Live*, w: *The Materiality of Love...*, s. 223-236.

12 M. Elmitt *Reconfigured Families: Stories about Love*, w: *The Materiality of Love...*, s. 237.

ta część badań przekonuje najmniej) przenoszeniu pewnej wypracowanej metodologii do analizy zjawisk już mocno osadzonych w kulturze.

Skoro – jak wspominałam – w przypadku tego dyskursu najwięcej zależy od osoby posługującej się nim, postaram się omówić najciekawsze moim zdaniem artykuły z tomu. Poza wstępem, dostarczającym pewnej ogólnej ramy teoretycznej, zgrabnie i przekonująco opisaną przez redaktorów, można takich tekstów wyróżnić co najmniej kilka. Wśród nich jest wspomniany wcześniej wywiad z Dominicem Pettmanem oraz artykuły Julie Reshe, Yvonne Clarke-Salt, Camilli Skovbjerg Paldam, Anny Malinowskiej, Michaela Gratzkego i Justyny Wierchowskiej. W krótkiej recenzji nie będę mieć szansy scharakteryzowania wszystkich, ale warto wspomnieć chociaż o paru z nich.

Za jeden z najciekawszych tekstów uznaję artykuł Julie Reshe *Love is Tender. A Critical Approach to Pansexualism (Miłość jest czuła. Krytyczne podejście do panseksualizmu)*¹³. Tekst ten łączy w niezwykle umiętny, a zarazem subtelny sposób argument o sporym stopniu abstrakcyjności z wyrażonym prosto własnym doświadczeniem afektywnym. Tezą tekstu – jasną i wyrazistą – jest przekonanie, że nie da się utrzymać tezy, iż wszelkie emocje są w gruncie rzeczy erotyczne lub mają erotyczne podłoże (które może być sublimowane i praktycznie niedostępne dla podmiotu). Doświadczeniem przeczącym owej tezie jest choćby doświadczenie relacji matki z niemowlakiem, silnie sensualne i afektywne, ale jednak – nawet w momentach, które wiążą się z ogromną fizyczną i emocjonalną bliskością, jak karmienie piersią – zupełnie nieerotyczne. Opis takiego właśnie doświadczenia, afektywnego i afektującego, jest dla Reshe punktem wyjścia do przedstawienia teorii, które za podstawę emocji uznają nie relację erotyczną, lecz przywiązanie (koncepcja Johna Bowlby'ego). Tym samym badaczka występuje przeciwko koncepcji panseksualizmu, zwłaszcza zaś panseksualizmu wywodzonego z niekrytycznie rozumianej teorii Freuda (tłumaczącego np. relację, jaka kształtuje się między matką a dzieckiem, jako pochodną relacji erotycznej, w której matka przenosi i sublimuje na dziecko emocje o erotycznym charakterze).

Argumentacja Reshe, której nie mogę – ze względu na ograniczenia objętości tego tekstu – prześledzić dokładnie, opiera się na odwróceniu Freudowskiego schematu: to relacja przywiązania, jakiej doświadczamy wszyscy jako dzieci (wszyscy, bo nawet jeśli z jakichś powodów na niemowlęce strategie wyzwalania przywiązania matka, ojciec lub inny dorosły nie reagują

13 J. Reshe *Love is Tender. A Critical Approach to Pansexualism*, w: *The Materiality of Love...*, s. 39-51.

adekwatnie, to dziecko i tak buduje przywiązanie: swoje do najbliższego i najlepiej odpowiadającego na jego potrzeby dorosłego), jest pierwotnym doświadczeniem miłości. W związku z tym aspekt erotyczny stanowi jedynie jeden z elementów budowania relacji, nie jest zaś ani pierwotny, ani konieczny.

Podobnie udanym połączeniem badania konkretnego zjawiska i tworzenia określonej ramy teoretycznej jest artykuł *Between the Covers: Couples Making Books Together as a Partice of Love (Między okładkami. Konstruowanie książek jako praktyka miłości)*. Jego autorka analizuje to, co redaktorzy tomu uznali za kluczowe dla dyskursu materialności miłości: nowe formy materialnego utrwalania uczuć. Książki, o których w tytule artykułu mowa, nie zawsze są książkami, do jakich przywykliśmy (choć wśród analizowanych przykładów znajduje się również rodzaj fikcji): częściej są to kolaże, dokumentujące początki znajomości lub trwanie relacji (składające się ze specyficznych memorabiliów, jak bilety do kina, paragony, fragmenty listów), niekiedy – zapisy rozmów prowadzonych przez pary za pośrednictwem komunikatorów internetowych, w jeszcze innych przypadkach po prostu tekst tworzony wspólnie, przez autorów i badaczkę traktowany jako forma nie tyle dokumentowania relacji, ile raczej jej budowania przez wspólną, angażującą aktywność. Artykuł Yvonne Clarke-Salt uznają za interesujący, gdyż podejmuje rzeczywiście stosunkowo świeże zjawisko, jakim jest wykorzystanie nowych technologii do tworzenia przedmiotów, które są równocześnie zapisem, dokumentem i wyrazem uczuć. Ich status, w rzeczywistości podwójny, afektywno-materialny, jest interesującym przedmiotem badawczym dla studiów zorientowanych na badanie dokładnie tego połączenia.

Przekonujące są również teksty badające ewolucję, jaka dokonuje się w naszej komunikacji pod wpływem nowych technologii¹⁴, zwłaszcza – jak w przypadku artykułu Anny Malinowskiej – zmian reagujących zarówno na postęp informatyczny i techniczny, jak i przemianę sposobu budowania i utrzymywania relacji emocjonalnych. Pod tym względem artykuł *The Matter of Kissing (Sprawa pocałunku)* jest udaną próbą analizy pocałunków jako formy komunikacji społecznej, formy, która modyfikuje zarówno swoje środki, jak i swój przekaz pod wpływem nowych okoliczności. Sposób, w jaki Malinowska pokazuje kulturowe znaczenie pocałunku (m.in. za pomocą analizy tekstów paraporadnikowych, mówiących, jak doskonalić technikę pocałunków, jak dostosowywać je do okoliczności, oraz książek badających kulturową

14 Por. C. Skovbjerg Paldam *Overcoming Absence...*

historię tej formy okazywania uczuć), jest przekonujący, gdyż autorce udaje się połączyć interpretację bogatego imaginarium kulturowego (pocałunek jest wszak najbardziej 'publiczną' i najmocniej ukulturowioną czynnością spośród tych, które można by uznać nie tylko za intymne, ale i erotyczne) z nowszymi problemami, jak choćby kwestia pocałunku na odległość (rozumiana wcale nie metaforycznie, ale – dzięki rozwojowi nowych technologii, zupełnie dosłownie), czy pocałunku jako kulturowego znaku zaangażowania, który – interpretowany w ten sposób – może być współdzielony także z podmiotami nie-ludzkimi (tutaj przykładem dla Malinowskiej jest film *Her* Spike'a Jonze'a).

Na uwagę zasługuje również artykuł Justyny Wierzychowskiej, analizujący kwestię materialności i materializacji uczuć na przykładzie instalacji Mary Kelly, dokumentującej – w bardzo ciekawy sposób – relację artystki z dzieckiem¹⁵. Również w tym przypadku połączenie metodologii nastawionej na badanie relacji między przedmiotami i afektami z tym konkretnym studium przypadku przynosi bardzo dobre efekty poznawcze. Materialność miłości, wyrażona przez użycie w projekcie artystycznym konkretnych przedmiotów (niekoniecznie budzących przyjemne skojarzenia, jak chociażby pieluchy), staje się zdecydowanie łatwiej uchwytna, gdy analizuje się ją z perspektywy przyjętej w omawianym tomie. Opracowywana przez badaczkę kategoria materialnej narracji miłości zyskuje w twórczości Kelly więcej niż reprezentację czy przykład: jest punktem wyjścia do scharakteryzowania kategorii, która może działać w zdecydowanie większej liczbie przypadków, przez co zachęca do szerszej zakrojonych badań.

Zdecydowanie bardziej problematyczne są moim zdaniem teksty, które nową jeszcze i dość kruchą metodologię usiłują spożytkować do analizy problemów nienowych, dla których rozwój technologii oraz zmieniająca się sytuacja społeczno-ekonomiczna nie mają praktycznie żadnego znaczenia. Tutaj dobrym przykładem (także i w tym sensie, że jest to mimo wszystkich wątpliwości tekst ciekawy) może być artykuł Adrian Howe. Analiza *Otella* za pomocą kategorii, którą autorka określa jako nie-czuły fetyszyzm (*dis-affectionate fetishism*), choć stanowi punkt wyjścia tekstu, jest moim zdaniem również jego najsłabszym punktem. Kwestia uprzedmiotowienia, interpretowana za pomocą na poły dosłownego, a na poły metaforycznego odczytania motywu chusteczki, wybrzmiewa w tym artykule o wiele słabiej i mniej przekonująco

15 Por. J. Wierzychowska *Exploring Maternal Affective Investments: Mary Kelly's Post-Partum Document (1973-1979) and the Material Narrative of Love*, w: *The Materiality of Love...*, s. 163-176.

w odniesieniu do klasycznego już tekstu literackiego niż w odniesieniu do pozaliterackiego kontekstu współczesnych interpretacji zazdrości. Stworzona przez autorkę kategoria nie-czułego fetyszyzmu działa o wiele lepiej, gdy przykładana jest do niekoniecznie nowych, lecz trwających wciąż w teraźniejszych nam, teoretycznie rzecz biorąc nowoczesnych czasach, mechanizmów usprawiedliwiania uprzedmiotowienia kobiet. Gdy centralnym punktem analizy staje się specyficzny rodzaj fetyszyzmu, czyniący z przedmiotu emocji po prostu przedmiot, rzecz, którą można posiadać i którą w związku z tym można zniszczyć, artykuł dotyka istotnego dla nas wszystkich problemu, jakim jest skłonność do tłumaczenia – m.in. za pomocą takich kategorii, jak afekt, wzburzenie, zazdrość – czynów, które motywowane są pragnieniem posiadania i władzy, nie zaś po prostu pragnieniem relacji emocjonalnej.

Do pewnego stopnia problematyczne wydają się również teksty, które można roboczo określić jako nienaukowe. Nie kwestionuję tu ich wartości ani decyzji o umieszczeniu ich w tomie, który ma raczej naukowy i akademicki charakter. Uważam jednak, że warto byłoby wspomniane artykuły, umieszczone w ostatniej części książki, jednak w jakiś sposób omówić i sprobować zarysować (co do pewnego, lecz tylko pewnego, stopnia dzieje się we wstępie). Publikacja niewątpliwie by zyskała, gdyby któryś z badaczy pokusił się choć o próbę interpretacji, gdyż obecnie ich potencjał pozostaje niewykorzystany, w dodatku – łatwo o ich trywializację, jeśli uzna się, że są to teksty po prostu prezentujące możliwe podejścia do kwestii materialności relacji i należy je w związku z tym traktować jako 'przykłady' pewnych możliwych narracji na temat 'materialności miłości'.

Podsumowując, *The Materiality of Love* jest książką zasługującą na uwagę jako publikacja otwierająca i określająca ramy nowego dyskursu. Zarazem jednak trudno nie zauważyć (choć równie trudno czynić z tego zarzut), że jest to dyskurs stosunkowo nowy, który dopiero bada, jakie możliwości daje wypracowywana w jego ramach teoria i w odniesieniu do jakiego pola badawczego przynosi najlepsze efekty.

Abstract

Justyna Tabaszewska

THE INSTITUTE OF LITERARY RESEARCH OF THE POLISH ACADEMY OF SCIENCES (WARSAW)

The Materiality and Matter of Love: Studies on Materiality and Affect

Tabaszewska's point of departure is a discussion of the book *The Materiality of Love: Essays on Affection and Cultural Practice*. She examines the editors' different conceptualisations of the relationship between affect, feelings and materiality, with a focus on the non-human potential of affective relationships.

Keywords

affect, materiality, love, post-humanism